

BITNA PITANJA VEZANA ZA ZEKAT

1) Šta je nisab i kako obračunati zekat?

Nisab je šerijatom određena količina imovine koju pojedinac ili firma treba posjedovati tokom cijele godine dana da bi podlijegala obavezi zekata.

Nisab podrazumijeva vrijednost ili količinu imovine koja prelazi osnovne životne potrepštine (tzv. višak), kao što su: hrana, odjeća, kuća, stan, alat, auto, radna stoka, osnovna sredstva za poslovanje i troškovi vezani za pobrojano.

Kako bismo znali da li posjedujemo novčanu vrijednost na koju smo dužni dati zekat, pogledat ćemo u nisab srebra i nisab zlata i izračunati vrijednost svakog od njih u valuti koju posjedujemo. U obzir se uzima vrijednost neobrađenog, tj. čistog zlata i srebra. U vrijeme pisanja ovog teksta (petak 15.05.2020) cijena grama zlata na svjetskom tržištu, preračunato iz vrijednosti jedne unce, iznosi 51,50€. To znači da vrijednost nisaba zlata iznosi $51,50 \times 85 = 4.377,50\text{€}$. Cijena grama srebra, preračunato iz vrijednosti jedne unce, iznosi 0,479€, što znači da vrijednost nisaba srebra iznosi $0,479 \times 595 = 285\text{€}$. Kroz ovaj račun uočili smo da postoji velika razlika između nisaba zlata i srebra. Postupajući po preferirajućem mišljenju koje kaže da se nisab novca mjeri prema onome što je korisnije za siromahe, zaključujemo da nisab u evrima iznosi 285€. To znači da je osoba kod koje je ova i veća vrijednost pregodinila dužna dati zekat u vrijednosti od 2,5 %.

Nisab novčanica mjeri se prema nisabu srebra, te novac koji dostiže vrijednost 595 grama srebra dostigao je nisab i na njega je obavezno dati zekat ako se ispune ostali uslovi.

2) Šta se podrazumijeva kada se kaže da novac pregodini i da li se daje zekat na imetak u novcu koji se uvećao tokom godine dana?

Od uslova koji se tiču samog imetka na koji se daje zekat su da se vrijednost imetka povećava (putem trgovine ili rađanjem stoke) i da taj imetak pregodini (ar. havl) kod vlasnika. To jest, da ostane kod njega 12 lunarnih mjeseci (tokom cijele hidžretske godine), nakon čega se, u iznosu od 2,5% daje na

sav imetak koji se posjeduje. Ako je stečeni višak rezultat trgovine ili poslovanja, onda će osoba dati zekat na cijeli iznos. Na primjer, ako je prošle godine dat zekat na iznos od 5000€, a zatim se u toku godine uvećao na iznos od 10.000€, daće se zekat na iznos od 10.000€, što iznosi 250€.

Kažu fekihi (šerijatski pravnici): Havl zarade je havl glavnice, to jest daće se zekat na zaradu onda kada pregodini glavnica imetka sa kojim trguje.

A Allah najbolje zna.

3) Da li se daje zekat na dug?

Čovjek, kome novac duguje osoba koja je u mogućnosti da mu ga odmah vrati, daće zekat za cijeli prethodni period onda kada uzme novac od dužnika, ali je bolje da izdvoji zekat prije nego uzme novac od dužnika, to jest uračunaće vrijednost novca koja mu se duguje sa novcem koji posjeduje i izdvojiti zekat. Međutim, ako dužnik nije u mogućnosti da vrati dug, onda će vlasnik izdvojiti zekat onda kada mu bude vraćen dug, s tim da će dati zekat samo za jednu godinu ako je novac pregodinio.

4) Da li se daje zekat na vakufe?

Nije obaveza davati zekat na vakufe koji su javno dobro i namijenjeni svim ljudima, poput džamija, škola i slično.

5) Da li se daje zekat na nekretnine?

Zekat na nekretnine, automobile, alat, mašine i slično, daje se ako su pomenute stvari namijenjene za trgovinu, tako što se utvrdi vrijednost a zatim se izdvoji 2,5% od vrijednosti kada pregodini. U slučaju da je namijenjeno za iznajmljivanje, zekat iznosi 2,5% od iznosa zajma onda kada vrijednost novca pregodini.

6) Da li dužnik izdvaja zekat?

Ako je neko dužan, to ga ne oslobađa obaveze izdvajanja zekata na imetak koji posjeduje.

7) Da li se izdvaja zekat na imovinu umrle osobe?

Nasljednici osobe koja umre, a nije za vrijeme svog života izdvajala zekat, dužni su dati zekat na imetak koji je umrla osoba ostavila prije njegove raspodjele njima, tj. nasljednicima.

8) Da li je dozvoljeno spajanje zlata i srebra radi dostizanja vrijednosti nisaba?

Onaj ko posjeduje količinu zlata, koja ne dostiže vrijednost nisaba i određenu količinu srebra, koja isto tako ne dostiže vrijednost nisaba, spojiće ih zajedno, pa ako dostigne vrijednost nisaba, izdvojiće zekat za svaku vrstu posebno, shodno iznosu, kao što je dozvoljeno i izdvajanje zekata samo jedne vrste vodeći računa o tome koja je vrijednost količinski veća tj. po procentnom razmjeru, a ne po vrijednosti.

Neki učenjaci su rekli da nije dozvoljeno spajanje zlata i srebra zajedno, i ovo mišljenje je zastupao uvaženi učenjak Muhammed b. Salih el - Usejmin, Allah mu se smilovao.

9) Da li se daje zekat na pronađeno blago?

Pod pronađenim blagom se podrazumijeva zakopano blago, pa na primjer, ako neko u svojoj kući ili na svom imanju pronađe zakopan imetak čiji se vlasnik ne zna, obaveza mu je izdvojiti petinu iznosa tog imetka kao zekat siromasima i nevoljnicima. Ovaj propis se zasniva na riječima Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem: **"Na pronađeno zakopano blago daje se petina"**[\[1\]](#).

10) Da li je uslov da pronađeno blago dostigne vrijednost nisaba i da pregodini?

Ispravno je ono što potkrepljuju dokazi, a to je da je uslov postizanje nisaba kao kod ostalih vrsta imetka na koje se izdvaja zekat, dok nije uslov da pregodini, što je poput zekata na usjeve i plodove.

11) Da li se daje zekat na akcije i obveznice?

Prvo: Definicija akcija i obveznica

Akcije su pravo na imovinu koju posjeduju osobe u kompanijama ili finansijskim institucijama, a ostvaruje dobit po osnovu akcija, zavisno od pravilnika institucije ili kompanije u kojoj posjeduje

akcije.

Obveznice predstavljaju vrstu pisanog ugovora od strane određene institucije, pri kojem se izdavaoc (emitent) obavezuje da će licu koje je naznačeno na njoj ili donosiocu iste (zavisno da li se radi o obveznici na ime ili donosioca) isplatiti iznos koji je naveden na njoj (nominalnu vrijednost obveznice) na precizno određeni datum.

Drugo: Kako obračunati zekat na akcije i obveznice?

1. Zekat na akcije

Vlasnik akcija ima mogućnost izbora između dvije stvari:

Prva stvar: Da izdvoji zekat na glavnici svog imetka svake godine, a kada preuzme zaradu daće zekat za protekli period ili za jednu godinu. Međutim, postoji razilaženje među islamskim učenjacima po ovom pitanju.

Druga stvar: Da se raspita o glavnici na kraju godine, o vrijednosti njegovih akcija i da izdvoji zekat u zavisnosti od toga kako ga posavjetuju berzanski posrednici kompanije, ili berzanske institucije čiji je vlasnik hartija od vrijednosti, ili na osnovu savjeta ljudi iskusnih u berzanskom poslovanju, bez obzira da li je poslovanje pozitivno ili negativno.

Zekat na hartije od vrijednosti je kao zekat na novac i izdvaja se kada dostigne nisab, a koji iznosi 2,5% i kada pregodine u njegovom vlasništvu.

• Zekat na obveznice

Pošto su obveznice odloženi dugovi, zekat na obveznice se izdvaja kao što je ranije spomenuto kod zekata na dug, što znači da, ako ima dugova a likvidno posluje, izdvojiće zekat kao na ostali imetak koji posjeduje, naravno ako je taj imetak pregodinio. Međutim, ako je nelikvidnog poslovanja, izdvojiće zekat onda kada ostvari profit za protekli period i samo za jednu godinu, kako je rečeno.

12) Osoba koja posjeduje akcije u firmi gdje radi, posjeduje određeni broj akcija koje može u svakom trenutku podići, kao i drugi dio akcija koji može da podigne tek naredne godine, ako bi se predao zahtjev za njihovo podizanje. Da li je osoba dužna izdvojiti zekat na ukupnu vrijednost tih akcija ili samo na one akcije koje se mogu podići u svakom trenutku

(bez onih na koje bi se moralo čekati godinu dana nakon zahtjeva njihovog podizanja)?

Prvo: Prije odgovora na konkretno pitanje treba napomenuti da učešće u vlasništvu akcija nije dozvoljeno ako je poslovanje firme koja emituje akcije haram u šerijatu, kao na primjer da trguje alkoholom, svinjetinom i slično, ili je poslovanje firme u osnovi dozvoljeno ali tokom svog poslovanja koristi kamatu.

Drugo: Ako pretpostavimo da je osoba vlasnik akcija u firmi koja posluje na dozvoljen način (bez kamate ili haram), onda se gleda koja je svrha učešća u akcijama, gdje razlikujemo dvije svrhe.

Ako osoba, koja je vlasnik akcija, posjeduje akcije radi trgovanja njima na berzi, onda će u tom slučaju izdvojiti zekat kao i na trgovačku robu, to jest pomnožice se tržišna vrijednost akcija (cijena na berzi koju treba platiti da bi postao vlasnik jedne akcije bez obzira na njenu nominalnu vrijednost) sa brojem akcija koje posjeduje, a zatim dobijeni iznos podijeliti sa 40 i dobiće se iznos na ime zekata. Na primjer, ako osoba posjeduje 50 akcija, a tržišna vrijednost jedne akcije na dan kada pregodine akcije u njegovom vlasništvu iznosi 120€, njihovim množenjem dobiće se vrijednost od 6.000€, koju kada podijelimo sa 40 dobijamo iznos zekata, što je u ovom slučaju 150€.

Međutim, ako je osoba vlasnik akcija kao investitor tj. uložila je novac u akcije radi čuvanja imetka a ne radi trgovanja njima, u tom slučaju daje se zekat tako što će se broj akcija pomnožiti sa nominalnom vrijednošću akcija (knjigovodstvena vrijednost ili cijena naznačena na akcijama od strane kompanije koja je emitovala akcije), a zatim dobijeni iznos podijeliti sa 40. Na primjer, ako osoba posjeduje 50 akcija, a nominalna vrijednost jedne akcije iznosi 100€, njihovim množenjem dobiće se vrijednost od 5.000€, koju kada podijelimo sa 40 dobijamo iznos zekata, što je u ovom slučaju 125€.

Treće: Što se tiče izdvajanja zekata na akcije koje se mogu odmah podići i na čije podizanje mora da se čeka određeni period, tu se ne pravi razlika jer obje vrste akcija spadaju u vlasništvo jedne osobe, tako da će osoba izdvojiti zekat na sve akcije koje posjeduje, bez obzira na vrijeme unovčavanja. Napomene radi, zekat na akcije se daje ako se ispunjavaju dva uslova: da vrijednost akcija dostiže nisab i da akcije pregodine (godina se računa po hidžretskom ili lunarnom kalendaru) kod vlasnika koji želi dati zekat.

13) Imetak u opticaju (osnovica koja se koristi za trgovinu)

Pod imetkom u opticaju podrazumijeva se novac kojim se ostvaruje zarada u trgovini ili rast broja životinja razmnožavanjem. U ovom slučaju zekat se daje na osnovicu i ne osvrće se na vrijeme tj. da li je imetak pregodinio.

U slučaju da je imetak u opticaju bez trgovinske zarade, ili u slučaju životinja bez mladunaca, dostigao iznos nisaba i pregodinio onda će se izdvojiti zekat.

14) Da li se daje zekat na naslijeđeni imetak i na novac koji je dobijen kao poklon?

Onaj ko dobije imetak na poklon ili ga naslijedi, ne daje zekat na taj imetak sve dok ne pregodini kod novog vlasnika.

15) Da li je obavezno izdvajanje zekata odmah?

Najprihvatljivije mišljenje jeste obaveznost izdvajanja zekata što prije, pa kada se dostigne vrijednost nisaba i imetak na koji se izdvaja zekat pregodini, obavezno je izdvojiti zekat odmah, zato što je osnova u šerijatu u pogledu naredbi - izvršavanje istih odmah.

16) Da li je osoba dužna dati zekat na cijeli iznos novca koji se nalazi na računu, npr. 20.05.2020. godine ili treba oduzeti troškove za naredni mjesec koji u Švajcarskoj iznose od 5 do 6 hiljada franaka (kirija, komunalije, razna osiguranja, itd.)?

Onog momenta kada novac pregodini (po lunarnom ili hidžretskom kalendaru) kod vlasnika, onda će se dati zekat na cijeli iznos, tako što će se vrijednost novca podijeliti sa 40 i dobiće se iznos koji treba izdvojiti kao zekat.

17) Da li je dozvoljeno dati zekat rodbini, poput tetke, amiže, dajdže?

Dozvoljeno je dati zekat rođacima koji potpadaju pod jednu od osam kategorija spomenutih u Kur'anu, zato što je vrednije od davanja zekata onima koji čovjeku nisu rodbina. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem: ***"Uistinu pomoć nevoljniku ima status sadake, a pomoć rođaku je poput dvije sadake, milostinja i održavanje rodbinskih veza"*** [2]. Međutim, ako se radi o bližnjima siromasima koje je čovjek dužan izdržavati, u tom slučaju nije dozvoljeno da njima dadne zekat: to bi se smatralo izbjegavnjem obaveze. Ako čovjek nije u obavezi izdržavati rodbinu, kao što je u pitanju tetka, amidža, dajdža, onda je dozvoljeno dati im zekat. Ovo je stav šejha Ibn Usejmina, rahimehullah.

18) Da li je dozvoljeno dati zekat van svog mjesta boravka?

Dozvoljeno je davanje zekata van mjesta svog boravka, i po ovom pitanju se gleda šta je veća korist

za muslimane. Ovo je stav šejha Usejmina, rahimehullah.

Što se tiče dijela vašeg pitanja da je obavezno dati zekat samo u svom mjestu, učenjaci koji zauzimaju taj stav dokazuju hadisom od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu 'aleji ve sellem, kada je slao Mua'za b. Džebela, radijallahu anhu, u Jemen, rekao: "**... Obavijesti ih da im je Allah učinio obaveznim zekat koji se uzima od njihovih bogataša i dijeli njihovim siromašnim...**"^[3].

Pripremio:

Prof. Ferid Aljović

---

^[1] Buhari, poglavlje o zekatu, br. 1499.

^[2] Hadis bilježe En -Nesai, br. 2582., i Et - Tirmizi, br. 664. Šejh El - Albani je ocijenio ovaj hadis pouzdanim.

^[3] Buhari, br. 1395, Muslim, br. 19.

PROPISI ZEKATA